

(Zuschlag) vred en ali poldrugi krajcar odrajuval. Od moke, kaše, kruha in več družih reči, od katerih se je poprej od centa 12 krajc. odrajuvalo, se odrajuje zdej le 10 krajc. — Za mnoge žita se plačuje namest 9 krajc. le 7 in pol. — Od estrajh. vedra vina se namest 5 dvajsetic plačuje le 1 gold. in 24 krajc.

Ljubljanska mestna gosposka.

Več kakor en teden je preteklo, kar so nepričakovane zgodbe tudi Ljubljanski mestni gosposki toliko opravkov prizadjale, posebno z začetkam in osnovo mestne straže, de mende že davnej ni toliko opraviti imela. Gospod Janez Guttmann, prvi svetovavec mestne gosposke in zdej namestnik mestnijanskiga poglavarja, so se zares takó neutrudljivo obnašali, de zaslužijo očitno hvalo. V prvim zboru národne straže 18. dan tega mesca so v lepim nagovoru zbranim stražnikom razložili častitljivi namen národne straže, so priporočili za njeno znamenje belorudečo farbo, ki je Avstrijanska farba, in so povabili vse poštene, za občni prid in Cesarja vnete mestnike in tudi šolsko mladost v to družtvo. Na dalje so svét dali, de naj se národna straža razdeli v več kompanij, tako de bo vsaka kompanija nar menj 100 glav imela; vsaka kompanija naj si izvoli svojiga stotnika in toliko oficirjev, v kolikor rajd je razdeljena; kér národna straža mora orožje in manduro imeti, bi bilo práv, ko bi Ljubljančanje čakali zvediti, kakó se bo Dunajska národna straža oblékla. „Dovolite — so sklenili gosp. Guttmann — de mestna gosposka začne nabéro denarjev, ktere bojo premožniši tovarši národne straže skupej vérgli, de se bojo mógle vse njene potrebe naprave lepo vstanoviti.“

Zbrana množica je poterdila vse svete in priporočila gosp. govornika, je ukala „Bog živi premiliga Cesarja, Avstrijansko Cesarstvo, Krajnsko deželo, deželnega poglavarja, mestno gosposko, vodja stražnikov, vse národe celiga sveta!“ — in je šla vsa goreča za občinski prid, mir in pokoj, saksebi.

Iz Krajnskiga, Štajarskiga in Dunaja.

23. dan tega mesca smo obhajali v Ljubljani zahvalno molitev za podarjeno konstitucijo. Milostljivi knez in škof Anton Alojz so nam sv. mašo brali.

V Novim Mestu in v Krajnji so že napravili národne straže.

Na Štajarskim so se po kmetih že po več soseskah enake národne straže napravile. Tako je práv.

Na Dunaji je undan baron Pillersdorf, sedanji minister notranjih zadév, kot prost stražnik pred hišo dvorne komore na straži stal. Slava, slava tacimu možu!

Opomín in svarílo!

Sram nas je povedati, de se je po razglašeni novi vladí milostljiviga Cesarja na Igu blizo Ljubljane velika truma kmetov zbrala, grajšinski grad napadla, po tolovajsko v njem razsajala, hišno napravo pokončala, gosposkine pisma in gruntne bukve sožgala. Nikdar si ne bojo ti razvujzdani tolovaji madež izbrisali, ki jih je oskrnil za vse dni njih življenja! Oni niso vredni, de bi jih Krajnce imenovali.

Kaj mar taki razbojniki mislijo, de tako obnašanje ni pregreha zoper cesarske postave? ktere po 63. 64. 65. 67. 68. 69. 73. razdelku I. d. strahovavnih postav zapovejo, de tisti, ki je začetnik takiga razbojništva pride v težko ječo 1, 2, 3, 4 ali 5 lét — pomagáči pa pol léta ali pa celo léto; tisti pa, ki so druge k očitnimu puntanju našuntali, bojo 10 do 12 lét v težko ječo verženi ali po velikosti pregrehe tudi ob glavo djani, njih pomagáči pa po primeri hudodelstva v hudi ječi skozi 5 do 10 lét ojestro pokorjeni.

De bo deležnike tacih hudodelstev roka pravice zadéla, je tako gotovo kakor je Amen v Očenašu; ravno tako gotova je tudi, de bojo mogli vso storjeno škodo poverniti, kér po postavah mora eden za vse, in vsi za eniga s celim premoženjem porok biti.

De so razbojniki gosposkine pisma in gruntne bukve sožgali, so si sami nar veči škodo napravili, kér so si tako postavne priče svojiga posestva, svojih pravíc pokončali. Noben gruntar si ne bo mogel na svoje posestvo kakiga denarja izposoditi, in nihče ne bo mogel svojih pravíc, ki jih ima na gruntu, kakimu družimu odstopiti, dokler ne bojo gruntne bukve iz noviga napravljene. Marsiktera pravica se morebiti nikdar več ne bo mogla spričati.

Lejte neizrečeno škodo!! Ali ni to slepôta, po kateri tak razbojnik družimu jamo koplje, pa sam va-njo pade!

De se bojo pa nove gruntne bukve mógle napraviti, bo veliko časa pretéklo, in tudi stroški zató bojo veliki, ktere bojo mógli pokončavci terpéti. Žal nam je, de po tem tudi marsikak nedolžen človek v škodo pride!

Ko bi bili razvujzdani hudodelci vse to poprej vedili in prevdarili, de bo tudi njih silna škoda zadéla — javelne bi se bili tako obnašali! Pa šuntarjem in podpihovavcam se že práv godí — žal nam je le za tiste, ki so bili v punt od unih le zapeljani.

(Konec sledí.)

Smešnice.

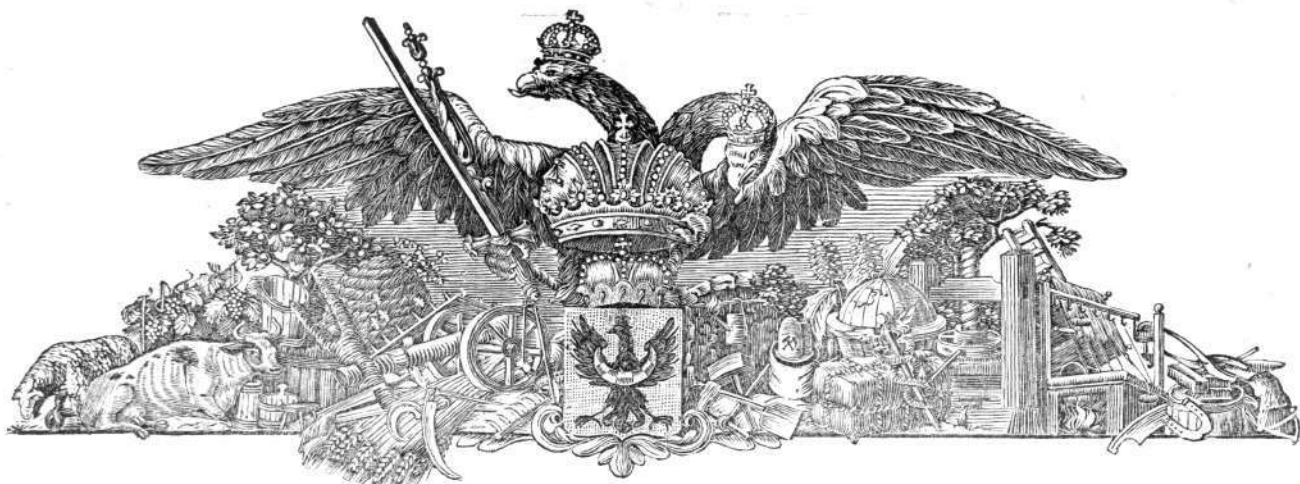
Nekterim Ljubljančanam se smešno zdi, de Nationalgarde „národno stražo“ imenujemo. — Sirote v slovenskim jeziku ne véjo, kaj de govorijo! Dragi Slovenci! nikar se jim ne smejajte — saj niso sami tega krivi, de svojiga materniga jezika ne umejo, pa tudi nemškiga ne! Ti človečki mislijo, de je neródnó ravno to kar je národno, kér ne véjo de národ „Nation“ pomeni — tedej národno „national.“ Odpustite jim; zdej se bojo že začeli, svoj materni jezik učiti, in mu čast skazovati, kakor jo zasluži.

Nekdo je mislil, de imé gosposka pomeni samo gruntno gosposko. Ta misel je dan današnji ravno tako smešna, kakor če bi kdo mislil, de je le réž žito, ali pa le brežanka vino. — Gosposka se imenuje vse, kar po veljavnih postavah v sebi odločenim okrogu gospoduje; tedej imamo visoke in nižji gosposke, cesarske in gruntne; duhovne, vojaške in gradjanske; mestne in deželne i. t. d. Slovenci nimamo bolj domače besede sploh za „Behörden“ kakor je „gosposka.“ Na Koroškim pravijo „Amt, Behörde“ tudi urad — „Beamte“ uradnik, — pri nas bi pa mende noben prost kmet te besede ne razumel.

Nek kmet je srečal svojiga soseda v Ljubljani ter mu réče: „Ali véš, Jaka, zakaj de mestniki pisane trakove na suknjah pripete nosijo?“ Jaka mu odgovorí, de ne vé. „Vidiš — mu Juri pravi — „to je zató, kér vsim tem, ki imajo take trakove, ni treba ne cestnín, ne mostnín in nič družiga plačati.“ Jaka, ki je bil bolj pameten, kot Juri, mu odgovorí: „Pojva se tega na Celjovsko cesto prepričaj.“ — Kmalo se pripelje kočija z dvema tacima gospodama, ki sta obá imela pisana traka na persih — pri mavti obstojita in plačata cestnino. — — — Juri in Jaka jo z nejevoljo domú pobašeta, rekoča: „Kako vunder ljudjé lažejo dan današnji!“

Opomba.

Pretečeno saboto smo iz Ptujске pošte prejeli vošila Štajarskih Slovincov — brez podpísa! Zdej, dragi prijatli, nam ni treba skrivaj poštenih vošíl razodevati; presvitli Cesar so nam pravico dali, očitno govoriti. Prosimo tedej, naj se nam oglasi, ki je

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 5. mali travna 1848.

List 14.

Poménki s kmeti in rokodelci v mnogih rečéh sedanjiga časa.

Hvala Bogu! — nam pišejo visoko častiti gospod iz Štajarskiga — ki je tako naklonil, de je saj poduk v Novicah poprej med ljudi prišel, kakor oglas konstitucije; drugači bi bil nje prihod še vse huji ljudi omamil, zakaj brezvestni sleparji so berž berž hrup zagnali, de so Cesar vse desetine, vse tlake, vse kazni odpustili. Če smo duhovniki ljudstvo podučevali, de to ni res, — veste: kaj so nam terdoglavci odgovorili? Rêkli so nam: „de nismo praviga pisma brali, kër v pravim pismu stoji, de so vse desetine, vse tlake, vse kazni proč.“ — Kdo bi mislil, de so še dan današnji tako zabiti ljudje na svetu! Cesarski ukaz ali patent od 15. sušca — edino resnično oznanilo — je šel tavžentkrat in tavžentkrat natisnjen (drukan), in po vsih Novicah po svetu. Kar je natisnjeno, to je resnica, ktero vsak pošten človek lahko razumi. Nekteri zakotni pisaci pa, kteri se potem takim drugači pomagati ne morejo, kakor de ljudi z lažmi sleparijo, goljufajo neumneže s tem, de jim pravijo, de kdor jim resnico razlaga, ni pravih pisem bral. V žakelj s tacimi goljufi in v vodo z njimi!

Nekteri kmetje niso s tem zadovoljni, de se jim le obéta, de jim bo po novi vladbi marsiktera reč polajšana. „Bo, bo! se nam že 32 lét obéta — pravijo — pa, nič ni bilo res.“ — Zdej, ljubi prijatli! vam pa povémo, de bo res, — in zakaj bo res? Perviç zató, kër so milostljivi Cesar nam vso drugo vladbo dali, pri kteri, kakor veste, bo tudi ljudstvo govorilo — in drugič zató, kër so pervimu ministru slovo dali, po kteriga pišali so mogli vsi avstrijski podložniki plesati, kakor je svojeglavež hotel. On nam je pa zmirej godil: bo — bo — bo, in mi smo mogli plesati, de je bilo joj, joj, joj!

Bog vé: ali pa bojo prihodnji novi ministri kaj boljši kakor je bil ta? pravijo nekteri. — Bojo, bojo boljši, in upati je, de bojo práv dobri, zakaj Cesar imajo še veliko poštenih ljudi okoli sebe, in noben minister ne bo smel za naprej skrivoma

ravnati, kakor poprej in vsak bo mogel za svoje dela in povelja odgovor dati.

Zakaj pa le kmete grajate, če razsajajo in kaj nerodniga storijo — nam je undan nekdo pisal — grajajte tudi cesarske in gruntne gosposke, njih služabnike, njih oskerbnike in pisarje, ki so dostikrat krivi, če kmet razsaja in razbija; sej ste rekli, de vam niso usta več zavezane? — O, dragi prijatel! nikar ne mislite, de tega ne vémo, de je tudi med to čedo marsiktera garjeva ovca, in de kakor v Cesarski službi niso vsi dobri služabniki, tako tudi pri gruntnih gosposkah ni vsak oskerbnik ali pisár, kakor bi imel biti. Ali — dragi prijatel! z razsajanjem, razbijanjem, puntanjem, požiganjem in s tolovajskim obnašanjem sine boš nikdar nič pomagal, ampak še samiga se boš v veči škodo pogreznil, ob premoženje in morebiti clo ob glavo pripravil. V nobeni deželi, kjer so vikši postave, si ne sme nihče po navadi razbojnikov pravice iskati! Ako je tvoja reč pravična, pritoži se z rahlo besedo ali po pismu, de se pritožba preiše in presodi po postavah, zoper ktere se nihče, naj bo gospod ali hlapec, ne more vzdigniti. Divja zverina v gojzdi nima sodnika, nam ljudém pa so postave dane. Kdor misli, de se mu krivica godi, naj jo skaže; kdor pa razsaja, razbija in pobija, tega zamore že svét očitno obsoditi.

Nekiga kantonskiga komisarja je undan nekmet vprašal: kaj de je konstitucija? Komisár mu práv pametno ob kratkim odgovori: „Konstitucija, dragi moj, je tó, de me boš prihodnjič tudi ti lahko tožil.“

Opomín in svarílo.

(Konec.)

Akoravno je škoda silno velika, ktero si taki razbojniki sami sebi napravijo, kër morajo vso storjeno škodo poverniti, poškodjejo zraven tega taki ljudje tudi celo sosesko, ktera mora za vse od svojih ljudi doprnešene hudodelstva dobra stati.

Nar bolj žalostno je pa skoraj še to, de take hudodelstva, ako bi se pogostoma po kmetih primerile, bojo kmetam vse dobro imé in vso poštenost vzéle, de še ne bojo mogli vsih po konstitucii obljubljenih dobrót deležni biti. Kdo bo takim razvujzdanim in nepokojuim

ljude kaj verjel, kdo bo na njih besedo kaj zaupal, če bojo — kakor je misliti — Cesar sklenili, da imajo tudi kmetje svoje poslanike na državni zbor (Reichstag) poslati in za sosesko govoriti! Takó zamorejo nekateri hudobneži celo sosesko omadeževati, jo ob dobro ime pripraviti in ji škodovati!

Kdor misli, da je razvujdanost svobodnost (frajost), je nevreden svobodnosti, in sam sebe pripravi ob pravice, katere postave vsakemu svobodnemu pa mirnimu podložniku delijo. Le tam je svobodnost, kjér gospod in kmet, bogat in revin, star in mlad, in slednji stan svoje pravice pa tudi svoje dolžnosti pozná, pa tudi pravice svojiga bližnjiga spoštuje, in tistiga, od kteriga misli, da mu jih krati, pri postavnih gospodkah zatoži, nikdar pa pravice s silo in razbojništvom ne iše.

Vsaciga pametniga in dobriga domorodca sveta dolžnost je, neumne podučiti, zmešane razjasniti in tako za mir in pokoj skrbeti.

Kdor ljudstvu pravi, da konstitucija je puntarija in da zdej ni nič postav in pravic več, — kdor ljudstvu pravi, da bojo po konstituciji davki povikšani, — kdor ljudstvu pravi, da konstitucija véro podkopuje: ta je puntar in šuntar, in Judež Iškarjot svojiga Cesarja, svoje domovine — naj bo kakoršni-ga stanú si bodi! — On je začetnik vsiga hudiga, ki iz taciga šuntanja izvira, in je tedej še večiga kaznovanja (štrafanja) vreden, kakor ti, ki so le od njega zapeljani.

Ena izmed več družih dobrot, ki bojo — kakor terdno upamo — kmeta po novi vladbi zadele, bo tudi ta, da bojo soseske novo osnovo dobile, po kateri bojo zamogle svoje reči po svoji volji poravnati.

Pričakujemo tedej mirno in zaupanja polni, da se bo neizrečeno veliko in obširno delo, dobro prevdarjeno, od nove vladbe izpeljati zamoglo! Novi minister Pillersdorf so 26. dan pretečeniga mesca sami na znanje dali, da je polajšanje kmetiškega stanú eno izmed nar poglobitviniših opravil nove vladbe (Verbesserung der Lage des Landvolkes ist ein Gegenstand der gespanntesten Aufmerksamkeit der Regierung).

Pametni in pošteni kmetje, kterih je v vsaki soseski dovelj, naj si tedej na vso moč prizadevajo, neumne podučiti, nevarne svariti, in če to nič ne pomaga, jih gosposki oznaniti, da tudi njih v veliko škodo ne pripravijo.

Odkritoserčin prijatelj slovenskih kmetov.

Misli in vošila

nekterih posestnikov kmetiškega stanú zastran prihodnjih državnih naredb.

Iz Tersta.

Z nedopovedljivim veseljem so vse dežele avstrijske države, so prebivalci vsih stanov sprejeli ukaz (Patent) našiga presvitliga Cesarja od 15. sušca, — ukaz, kteri avstrijsko državo na novo prerodi, in prebivalce vsih dežel in vsih stanov s terdnim nezveljivim vezilam zložnosti, edinosti in ljubezni do občne domovine in do našiga presvitliga Cesarja objame.

Nas ude kmetiškega stanú je sosebno tretji odstavek imenovaniga ukaza močno ganil, ki nam zagotovi, da je poklic odbornikov deželnih stanov že napovedan, v kterih zboru se imajo nove državne nardbe do gotoviga dognati, namreč, da se imajo posamezne naprave in postave za vladijo dežel pogovoriti, presoditi, in po tem podložiti v poterjenje Njih Cesarški Svitlesti. Po tem takim imamo tedej dočakovati imenitne premembe ali predelovanja mnogih zastaranih, zarujevenih, današnjemu času ne več pristojnih naredb in postav, — in pričakovali jih bomo v zložnosti in edinosti, med tem

pa tudi verlo varovali mir domovine in pošovanje dozdaj veljavnih postav, kér smo živo prepričani, da bodo odborniki deželnih stanov v velikim zboru na Dunaji prerjenje državniga zakona in predelovanje raznih postav serčno, skerbno in urno dogotovili.

Le en sam pomislik se posili nekterim zastran imenovaniga véliciga zbora deželnih stanov — in ta pomislik s svojimi vošili vred bi radi krajnskimi bratom na znanje dali, operti na tiskarno svobodnost, katero so nam v prvem odstavku imenovaniga cesarskega ukaza ljudomili Cesar dovolili. Po kateri poti pa bi nek mogli svoje misli razglasiti? Naši nemški bratje imajo dokaj novic in časopisov, po kterih se bodo zdaj od vsiga pomenili. Mi imamo le svoje kmetijske in rokodelske Novice. Pa namen Novic je, vse kar kmetijstvo in rokodelstvo, in sploh kar blagostanje domovine zadene, razglasiti. Zató se nadjamo, da bodo Novice pričujoči sostavek precej v prihodnjim listu razglasile.

Po imenovanim Cesarskim ukazu bodo poklicani odborniki deželnih stanov s pomnoženim številam namestnikov mestnjanskiga (purgarškiga) stanú, gledaje na obstoječe deželske naprave. Nadjamo se in vérjemo, da po mislih ljudomiliga Cesarja, in gledaje na prirojene neoskrunljive pravice vsakiga človeka, in na napredovanje v brihtnosti pri vsih stanovih — imamo tudi mi kmetje pridruženi biti temu stanú, ki je za duhovšino in za žlahtniki tretji stan državnikov (Staatsbürger); zakaj silno veliko je ležeče na tem, da pri takim nasledkov polnim opravilu, kakor bo presojenje in uterjenje občnih državnih naredb, tudi kmetiški stan, ki svoje notranje in vnanje življenje in svoje potrebe sam nar bolj pozná, kaj govoriti ima.

Dozdi se nam tedaj, da bi dobro bilo, ako bi naši bratje kmetiškega stanú po kantoniših prošnje deželnim vladarstvom podali v naklon, da bi se berž volitev odbornikov za kmetiški stan vpeljala, in mislimo, da bi posestniki pod vodstvom kantonskih gospod in duhovnikov za vsak kanton od nar manj deset tavezt duš (manjši naj bi se k večim kantonam pridružili) po dva odbornika izvolila; ti pa naj bi potem v poglobitvini mestu med seboj odbrali toliko namestnikov kmetiškega stanú, da bi njih število z namestniki drugih stanov v primeri bilo, in kteri bi se imeli k velikimu zboru na Dunaj podati. — Drugi izvoljeni pa naj bi domá v pogovarjanje in posvetovanje s sosedi in pa za dopisnike s poslaniki služili. To se vé, da odborniki morajo biti ne le pošteni, zaupanja vredni, temuč tudi prebrisani možje, ki morajo poznati deželske nardbe stanovitnih in premenljivih davkov (direkte und indirekte Steuern), zaveze kmetiškega stanú, postave i. t. d. pa tudi kar je pomanjkljiviga, napčniga, ne več pristojniga v téh rečeh. Soznanjeni bi mogli tudi biti popolnoma z nemškim in slovenskim jezikom; z nemškim zató, kér se bo v velikim zboru po nemško govorilo, s slovenskim pa, da se bojo mogli pogovoriti s svojimi sosedi, in jim vse, kar v nemškem jeziku od prihodnjih vladarskih naredb in posameznih postav pride, razumljivo dopovedati in razložiti.

To so naše misli, naše vošila. Z Bogam, bratje! *)

Spisal po mislih nekterih kmetovavcev in v njih imenu Janez Cerer.

Kótni pisaci, podpihovavci kmetov.

Kteri bravec Novic ne pomni krepkiga sostavka „Dohtar Skaza ali pravdar Sebigrabič“ v lanjskih Novicah?

*) Kér so se enake vošila že iz več dežel oglasile, gré upati, da jih bojo presvitli Cesar po mogočosti spoznili. Krajnski deželni stanovi se bodo že tudi za to reč potegnili. Vredništvo.